

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. ZYGMUNTA.

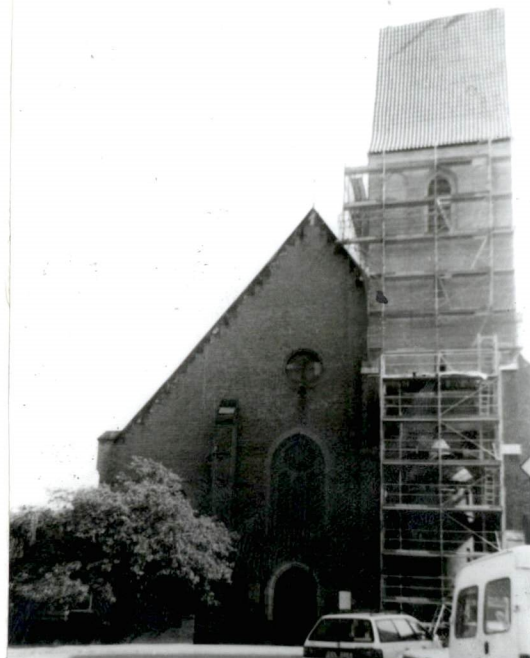
2. Czas powstania

XVw. i XVI w.

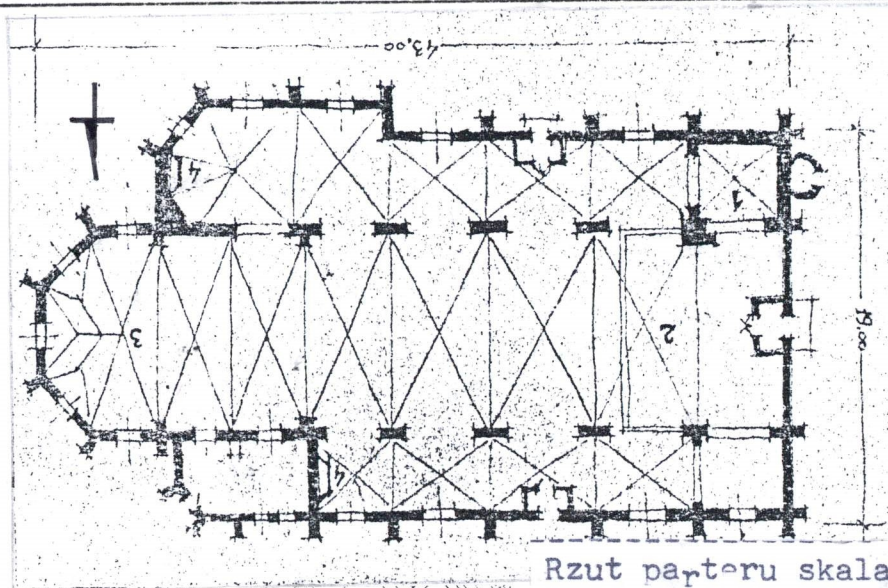
3. Miejscowość

KĘDZIERZYN-
KOŹLE

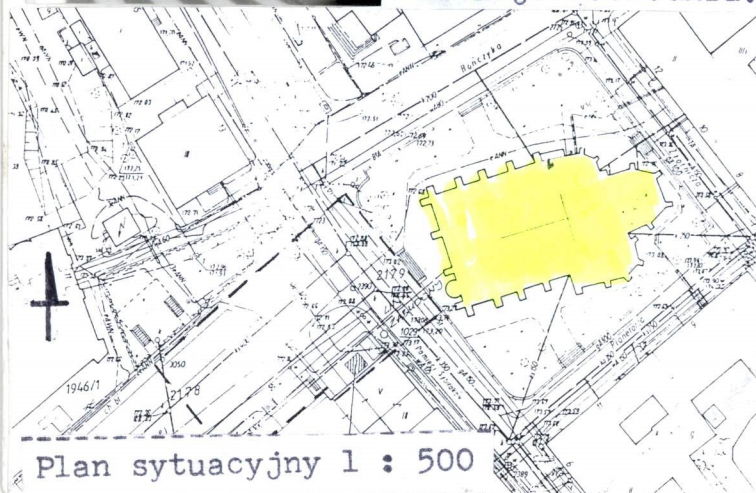
11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

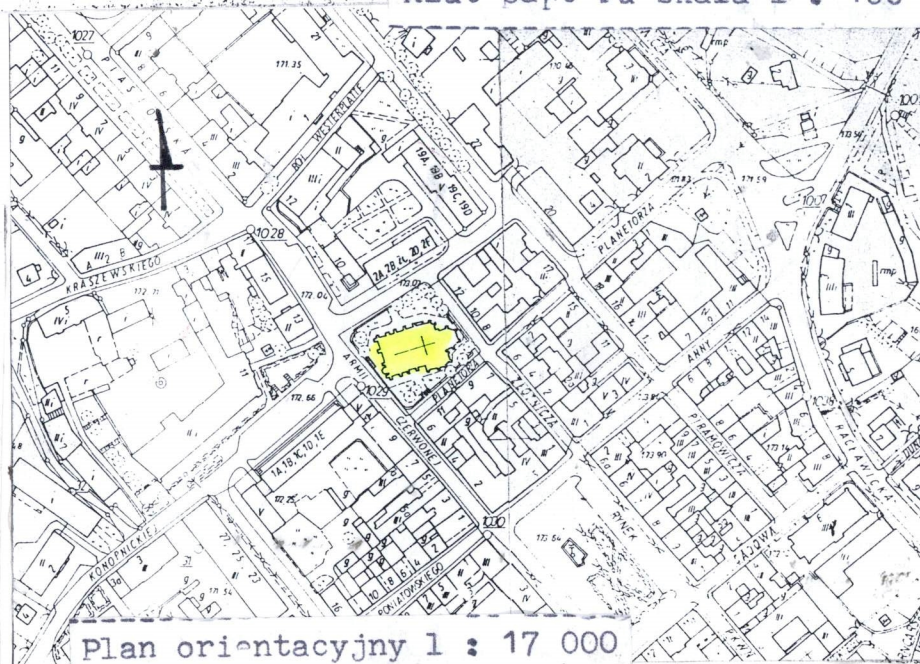
Elewacja zachodnia.

Rzut parteru skala 1 : 100

Plan sytuacyjny 1 : 500

Plan orientacyjny 1 : 17 000

4. Adres Pl. Kościelny
dz.2086,m-pa 12,s^ekcja 054,

nr hipoteczny K.W. [REDACTED]

5. Przynależność administracyjna

województwo opolskie

gmina Kędzierzyn-Koźle

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Cosel,
Kandrzin, a po 1936 r.
Heydebeck(Kędzierzyn)
Kędzierzyn-Koźle(od 1975r.)

Przynależność administracyjna
I VI 1975

województwo opolskie

powiat kozielski

8. Właściciel i jego adres

Parafia Rzym.-Katolicka
p.w.św.Zygmunta
47-200 Kędzierzyn-Koźle
ul.Złotnicza 12

9. Użytkownik i jego adres

Parafia Rzym.Katolicka
p.w.św. Zygmunta
47-200 Kędzierzyn-Koźle
ul.Złotnicza 12

10. Rejestr zabytków

Nr 820/64 data 18.04.1964

Miejscowość wzmiankowana w 1104 r. w związku z wojną polsko-czeską. Od 1281 r. - stolica księstwa Koziełsko-Bytomskiego. Prawa miejskie 1293 r. Parafia istniała już na przełomie XII/XIII w. W 1335 r. Koźle wymieniono jako siedzibę dekanatu (SESES COSLENSIS). Kościół parafialny p.w. św. Zygmunta wzmiankowany w 1295 r. Obecny zbudowano po pożarze w 1489 r. W okresie reformacji opuszczony i częściowo zrujnowany. W r. 1570 podjęta staraniem JANA von OPPERSDORFFA przebudowa obiektu wykonanie sklepień korpusu, oraz rozpoczęto budowę elewacji zachodniej, zaplanowanej jako dwuwieżowej. Wybudowano jedynie wieżę połudn. W 1745 r. na skutek wojny austriacko-pruskiej kościół został ponownie zniszczony. Odnawiany w 1858 oraz gruntownie 1897-9. Odnowienia w duchu neogotyckim spowodowało zniszczenie zewnętrznej dekoracji sgraffitowej z ok. r. 1570. Nieomal całkowite zatarcie renesansowej architektury elewacji zach. oraz w znacznej mierze gotyckich wątków murów, przez ich wylicowanie (ścian zewn.) nową cegłą. Przed 1934 r. gruntowne odnowienie wnętrza obejmujące min. przebudowę chóru muzycznego, odnowienie i częściową wymianę ołtarzy. W oknach prezbiterium witraże proj. LATAZKI z Berlina. W 1960 r. częściowe otynkowanie wieży. Napis "1960". W l. 1992-1997 - wymiana pokrycia dachowego na nowe (esówka).

S Y T U A C J A.

Kościół zlokalizowany w granicach Starego Miasta, w jego centrum. Wolnostojący, orientowany. Teren lokalizacji ograniczony ulicami: pd wschodu - ul. Złotnicza., od południa - ul. Planetorza, od półn. - ul. Bończy od zachodu - ul. Piastowska (d. Armii Czerwonej). Ul. Piastowska biegnąca z centrum Starego Miasta w kierunku półn. zach. - stanowi jeden z ważniejszych traktów komunikacyjnych w kierunku Opola. Teren otaczających go ulic o zwartej zabudowie, z szerszym otwarciem w kierunku ul. M. Konopnickiej (od zachodu). Plac kościelny niżej położony od poziomu otaczających go ulic. Prostokątny, wygrodzony ceglany murem oporowym z metalową balustradą. Wokół kościoła utwardzenie w postaci płyty betonowej ze spadem. Zadrzewiony. Starodrzew i drzewa oraz krzewy dekoracyjne. Wejścia z wykorzystaniem ceglanych schodów od ul. Złotniczej (Plebania) ul. Bończyka i od elewacji zachodniej. W połudn.-wsch. narożu ogrodzenia (od strony zewn., na skrzyżowaniu ul. Złotej i Planetorza uliczna pompa wodna z XIX w.

M A T E R I A Ł, K O N S T R U K C J A, T E C H N I K A.

F u n d a m e n t y - ceglane (?) na zaprawie wapiennej.
Ś c i a n y z e w n. i w e w n. - cegła na zaprawie wapiennej. Część dobudowywana w XIX w. na zaprawie cementowo-wapiennej.
S k l e p i e n i a i s t r o p y - sklepienia ceglane, żebrowane, tynkowane. W prezbiterium, korpusie i kaplicy sklepienia krzyżowo-żebrowe. Zworniki i klucze kamienne. Żebra kamienne z piaskowca.
Podniebie chóru muzycznego - sklepienie kolebkowe z lunetami.
W pozostałych pomieszczeniach - sufity.
W i ę ż b a d a c h o w a - prezbiterium drewnia, nad korpusem wymienione na konstrukcję stalową z pozostawieniem "świadców" pierwotnej konstrukcji drewnianej. Wieża - drewniana. Dach nad kościołem (nawa i prezbiterium) siodłowe kryte dachówką (esówką - współczesna). Wieża - dach 2-spadowy.
P o k r y c i e - ceramiczne.
P o s a d z k i, p o d ł o g i - Prezbiterium - czerwony granit, nawa - biały marmur, płyty prostokątne. W Zakrystii drewniana.
W kruchcie zachodniej - płyty kamienne. Posadzka przyziemia wieży wylewka betonowa. Podłoga drewniana na chórze muzycznym.
S c h o d y - pion komunikacyjny do pomieszczeń poddasza przez korpus wieży zachodniej. W wieży - schody kręcone kamienne (granit).
Od połowy wysokości korpusu nawy - drewniane, proste, 1-biegowe, policzkowe z drewnianą balustradą i poręczą. Na chór murewana.
O t w o r y - okna wysokie, ostrołukowe rozglifione. W korpusie nowe. W prezbiterium przeszklone witrażem wykonanym wg. projektu LATAZKI z Berlina. Wieża - okna szczelinowe, w najwyższej kondygnacji okna ostrołukowe flankowane analogicznie zamkniętymi blendami. Wejście do zakrystii i z zakrystii do prezbiterium ostrołukowe, 2-uskokowe.

14. Kubatura ok. 6 500 m ³	15. Powierzchnia użytkowa ok. 700 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne sakralne	17. Urzytkowanie obecne sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja 1992-1998r. - roboty remontowe. Głównie wymiana pokrycia dachowego na nawie i prezbiterium. Obecnie remont wieży.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie, instalacje) - <u>Fundamenty</u> - stan zadawalający. - <u>Ściany zewn. i wewn.</u> - stan dobry. - <u>Sklepienia i stropy</u> - bez zastrzeżeń konstrukcyjnych. - <u>Wieżba dachowa, pokrycie</u> - stan zadawalający. Wymienione pokrycie dachowe (dachówka). - <u>Wyposażenie</u> - zadbane. - <u>Instalacje</u> - sprawne. 20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Stan zachowania obiektu zadawalający. Wykonano podstawowe zabiegi przy pokryciu dachowym i usuwaniu szkód powodziowych. - Prace remontowe przy wieży .Tynki, uzupełnienie pokrycia. Uszczelnienie otworów okiennych.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt. numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

25. Opracował mgr Janusz Prusiewicz IX.1998r.

tekst mgr Józef Kowalewski

mgr Janusz Prusiewicz

plany, rysunki mgr Józef Kowalewski IX.1998r.

zdjęcia fotogr. mgr Józef Kowalewski IX.1998r.

miejsce przechowywania negatywów u autora

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

22. Bibliografia

"Katalog Zabytków Sztuki w Polsce" tom VII. Województwo opolskie. Zeszyt nr. 5-powiat kozielski. Red. T. Chrzanowski, M. Kornecki. Instytut Sztuki PAN W-wa. Inwentaryzacja : Kr. Dzużyńska, T. Żurakowska.

"Rocznik Diecezji Opolskiej r. 1981" Opole 1981. Nakładem Kurii Diecezjalnej w Opolu.

"Rocznik Diecezji Opolskiej, r. 1986" .Opole 1986. Nakładem Kurii Diecezjalnej w Opolu.

"Karta ewidencyjna zabytku nieruchomego" .Archiwum WKZ Opole. Wypełniona XII.1963r.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowania, sygnatury

27. Załączniki

1. Miejscowość K E D Z I E R Z Y N - K O Z L E	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIOŁ PARAFIALNY PW. ŚW. ZYGMUNTA.	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) O p i s - ciąg dalszy poz. 13
--	---	---

Wejście główne w zach. elewacji - portal o ostrym łuku. Drzwi drewniane, 2-skrzydłowe. O dekoracyjnym rozwiązaniu. W kluczu portalu zrekonstruowano datę 1511, gmerk i krzyż joannitów.

R Z U T.

Kościół trójnawowy, pseudohalowy, z nawą nieco szerszą i wyższą od bocznych. Prezbiterium wydłużone, zamknięte trojbocznie. Przy nim na styku z nawą (od str. półn.) - prostokątna zakrystia ze ściętym narożem, mieszczącym wejście. Od południa - dwuprzęsłowa kaplica NMP z trójbocznym zamknięciem od wsch. Nawa - korpus 4-przęsłowy o przęsłach nierównej szerokości. Wieża prostokątna (zbliżona do kwadratu) wtopiona w połudn. zach. narożnik. Przy niej od zach. nowa, cylindryczna wieżyczka schodowa. W półn. zach. narożniku prostokątne pomieszczenie, nad którym, na piętrze archiwum. Nawa główna równej wysokości i szerokości z prezbiterium, oddzielona od niego występem tworzącym ostrołukową tęczę. Nawa główna otwarta do bocznych ostrołukowymi arkadami filarówymi. Analogicznie otwarta do prezbiterium kaplica NMP. Chór muzyczny umieszczono w 4-tym przęśle korpusu. Murowany (w. XVII), wsparty na trzech półkoliście i ostrołukowo zamkniętych arkadach filarowych. Przedłużony (po r. 1930) o nowszą część z prostym parapetem.

B R Y Ł A .

Monumentalna, zwarta bryła kościoła ze strzelistą wieżą góruje nad sąsiadującą zabudową. Budowla wolnostojąca, o posadowieniu poniżej otaczającego ją terenu. Wydzielona ogrodzeniem ceglany z metalową balustradą. Kalenica nawy i prezbiterium na jednym poziomie. Różnicowanie tych brył uwidacznia się szerokością i zamknięciem prezbiterium (węższe i zamknięte wielobocznie). Różnym kątem spadów dachów. W prezbiterium bardziej ostry. Między prezbiterium a nawą neogotycka wieżyczka na sygnaturkę. Od południa - prawie tej samej wysokości bryła kaplicy N.M.P. Od zachodu prosta, oszkarpowana płaszczyzna elewacji o wysokim trójkątnym szczycie korpusu kontrastuje z wbudowaną w południowy narożnik - wieżą. Wysoką, prostokątną, otynkowaną. Nad prezbiterium, nawą i kaplicą wysokie dachy siodłowe, kryte dachówką. Na wieży dach 2-spadowy, siodłowy, o pokryciu ceramicznym.

E L E W A C J E .

Na zewnątrz kościół opięty szkarpmi o o jednym, w elewacji zach. o dwóch uskokach. W niektórych szkarpach dekoracyjne, ślepe arkadki. W zwieńczeniu ścian prezbiterium fryz z cegieł kładzionych rębem skośnym. Ponad nim, oraz w zwieńczeniu ścian kaplicy NMP fryzy opaskowe tynkowane. We fryzie prezbiterium dekoracja sgraffitowa, o motywie rombowej szachownicy, gotycka w. XV (?). W znacznej mierze zrekonstruowana.

Wkładkę założył: mgr Józef Kowalewski IX.1998r.

imie, nazwisko, data

Miejsce przechowywania negatywów: u autora

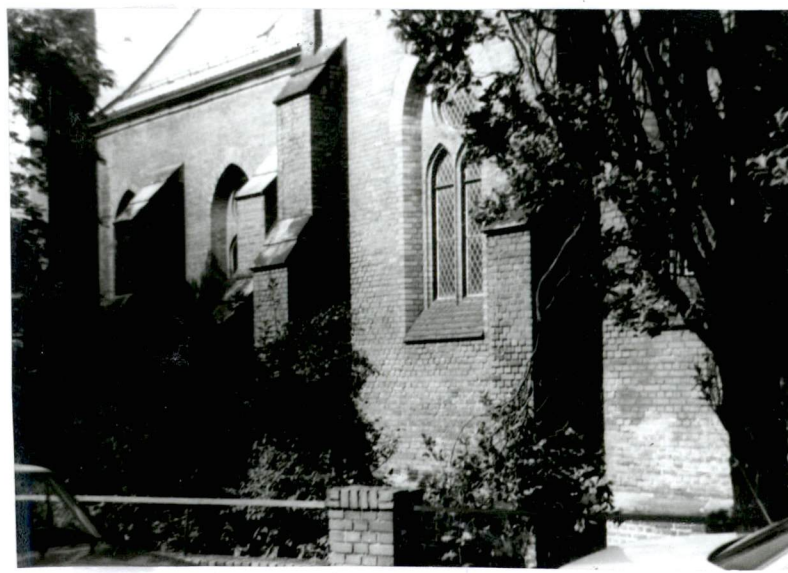
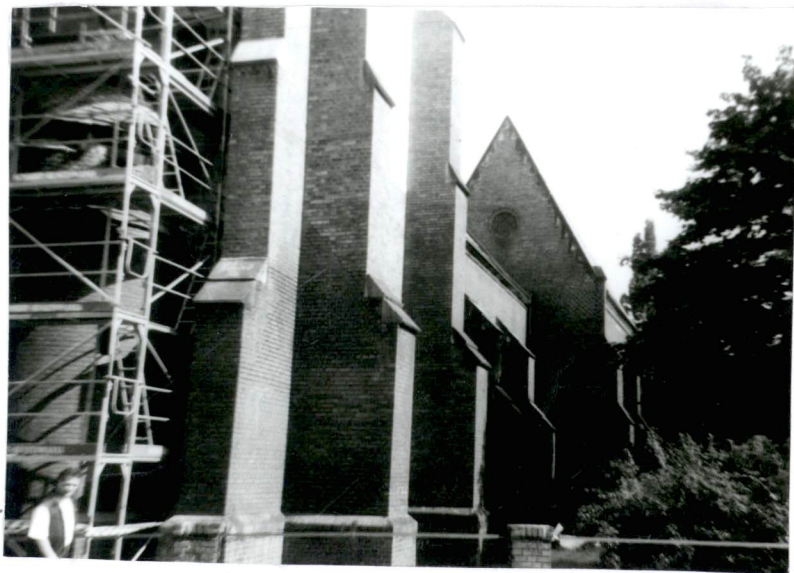

Ściany nawy, prezbiterium i kaplicy w cegle licówce. W prezbiterium i kaplicy zachowany autentyczny watek i mur gotycki, z układem kowadełkowym. Także szkarpy prezbiterium autentyczne, z pokryciem uskoków dachówką- mnicz, mniszka. Wieża kwadratowa, tynkowana na całej wysokości. Okna szczelinowe. Najwyższa kondygnacja wydzielona gzymsem. W niej okna ostrzukowe, flankowane analogicznie zamkniętymi blendami. Wieża zwieńczona od półn. i połudn. wysmukłymi trójkątnymi szczytami, rozczłonkowanymi trzema strefami blend zamkniętych odcinkowo, w strefie dolnej- z dwułuczami. W szczycie dachu dwie sterczyzny metalowe z chorągiewkami.

W Y P O S A Ż E N I E.

Ołtarz główny - od tyłu sygnowany "ALBERT SIEGERT BRESLAU SEPTEMBER 1936" Reliefowy, wielopolowy. W kaplicy NPM - nowy ołtarz z brązu wykonany wg. projektu "WY BUDNIEWSKIEJ-BARTEK, odla y w f-mie odlewniczej HALUPCZOK w OPOLU. W nim obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem, w srebrnej, trybowanej sukience (XVII/XVIII). Malowany na desce, gotycki z 1430 r. Pierwotnie znajdował się on w Ołomuńcu. t.z. MB "KOZIŁSKA". W prezbiterium tabernakulum przyściennie z końca XV w. Kamienne, prostokątne w profilowanym obramieniu wspartym na uskokowej konsoli. ujętej cieńkimi kolumnienkami dźwigającymi łuk o wykroju oślego grzebietu. W łuku maswerk, w nim rzeźba św. Weroniki. Obecnie służy jako obramienie obrazu M.B. SZKAPLERNEJ z XVII w. Malowany na blasze miedzianej. Jest on darem Franciszkanów z Ołomuńca, i znajduje się w kościele od 1816 r. Krucyfiks późnobarokowy z XVIII w. W nawie płyta nagrobna Agnieszki WITLICH z Bogocic, zmarłej w 1572 r. Żeliwna. Renesansowa, inskrypcyjna, z monogramem, i kartuszem herbowym. Organy, wykonane w 1822 r. przez Józefa, Franciszka WEISSA z Pyskowic, powiększane w 1929 r. przez RIEGLA.

I N S T A L A C J E. - elektryczna, wodna. Odgromowa.

Elewacja południowa.
Nawa, kaplica N.P.M.

1. Miejscowość

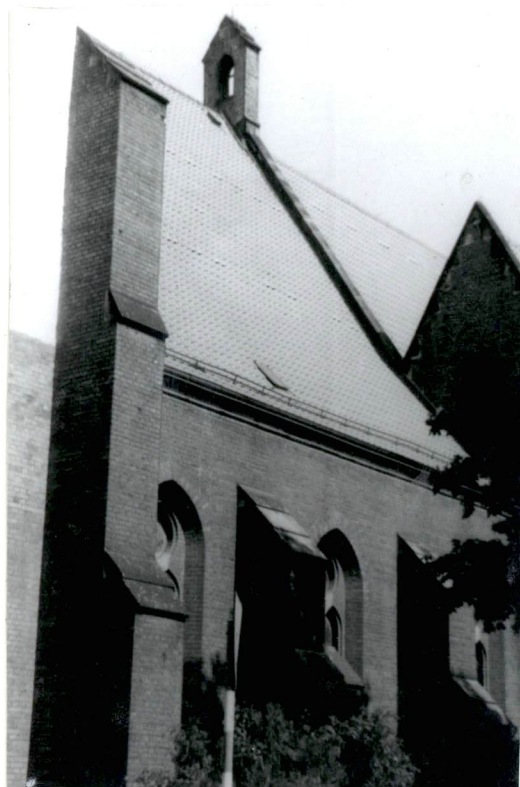
K E D Z I E R Z Y N -
K O Z L E

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIOŁ PARAFIALNY
P.W.SW.ZYGMUNTA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

O p i s - ciąg dalszy poz. 13

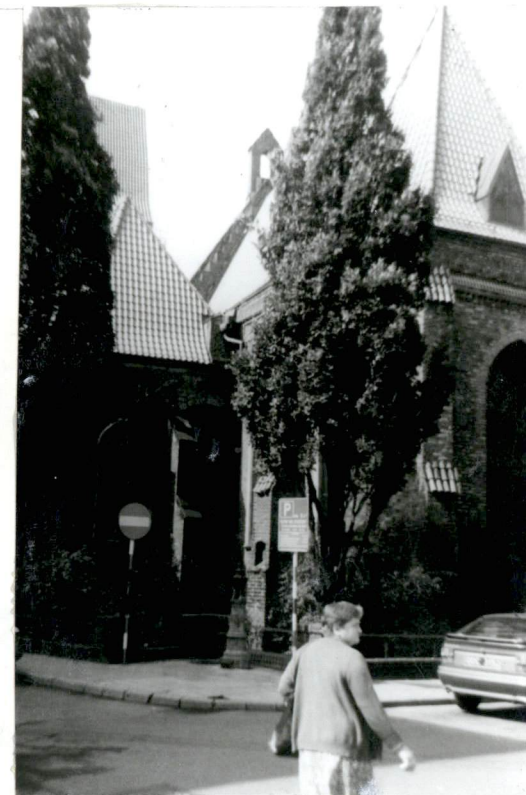
Elewacja półn. - presbiterium

Elewacja połudn. - nawa

Elewacja wsch, - presbiterium

Elewacja połudn.
presbiterium i Kaplica N.P.M.

Wkładkę założył: mgr Józef Kowalewski IX.1998r.

imie, nazwisko, data

u autora

Miejsce przechowywania negatywów:

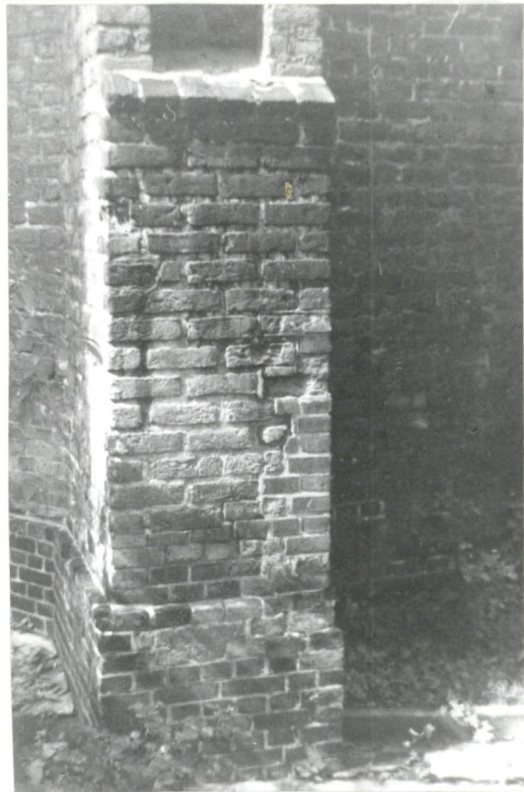
Prezbiterium- elewacja połudn.
Gzyms i fryz z sgraffita

Wieża - schody i stopnie kamienne
(granit).

Elewacja połudn. - szczyt wsch.
nawy. Sygnaturaka.

Elewacja połudn. Szkarpa gotycka
z autentycznym wątkiem muru.

Wieża - elewacja połudn.
dekoracja blendowa szczytu.

Wieża

1. Miejscowość

K E D Z I E R Z Y N -
K O Z L E

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIOŁ PARAFIALNY
P.W.SW. ZYGMUNTA.

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

O p i s - ciąg dalszy poz.13

Prezbiterium-strona półn.
Nad przyporami fryz sgraffitowy.

Elewacja półn. - zakrystia, szczyt
nawy i rytm przypór nawy
(4 przypory).

Elewacja półn.-widok od str.wsch.

Elewacja półn.- widok od str.zach.

Wkładkę założył: mgr. Jozef Kowalewski IX.1998r.

imię, nazwisko, data

Miejsce przechowywania negatywów: u autora

Elewacja zachodnia.
Szczyt nawy i korpus wieży.

Nawa-elewacja zach. Otwór wejścia głównego.
Nad nim duże, o trójpolewym podziale okno,
w blendzie o ostrołukowym zamknięciu. Wyżej - okulus.

Nawa - elewacja południowa.
Widok ogólny.

Elewacja zach. Przybicie nawy i wieży.
Wieża-owalna przybudówka wejściowa.

Elewacja połudn. Narożnik wieży,
korpus nawy i kaplica NMP.

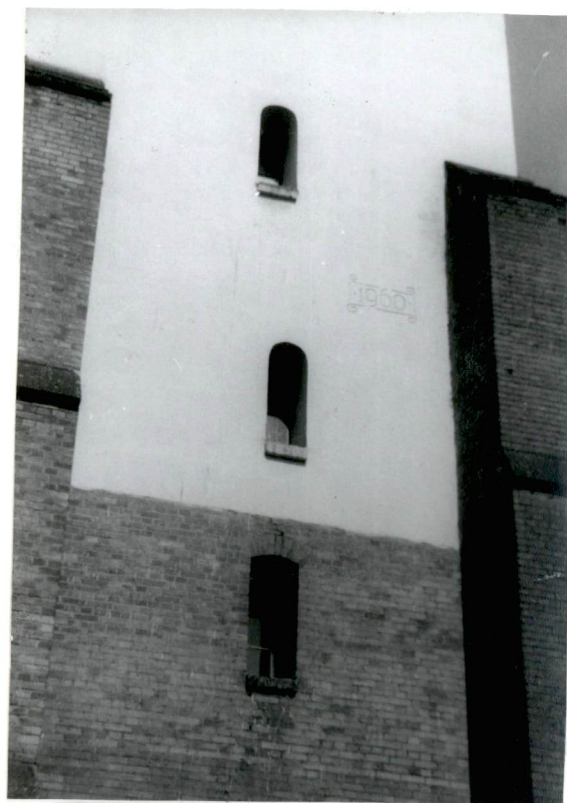
Elewacja południowa - prezbiterium.

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
KEDZIERZYN-KOZŁE	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W.SW.ZYGMUNTA.	O p i s - ciąg dalszy poz.13

Wieża - strona wschodnia

Wieża - elewacja połudn.
Otwory okienne, niższych kondygnacji.

Prezbiterium- obraz MMP
dar z Ołomuńca

Wkładkę założył: mgr Józef Kowalewski IX.1998r.
imie, nazwisko, data

Miejsce przechowywania negatywów: u autora

Teren przykościelny - pompa wodna XIX w.

Sygnatura na odwrociu ołtarza głównego.

1. Miejscowość

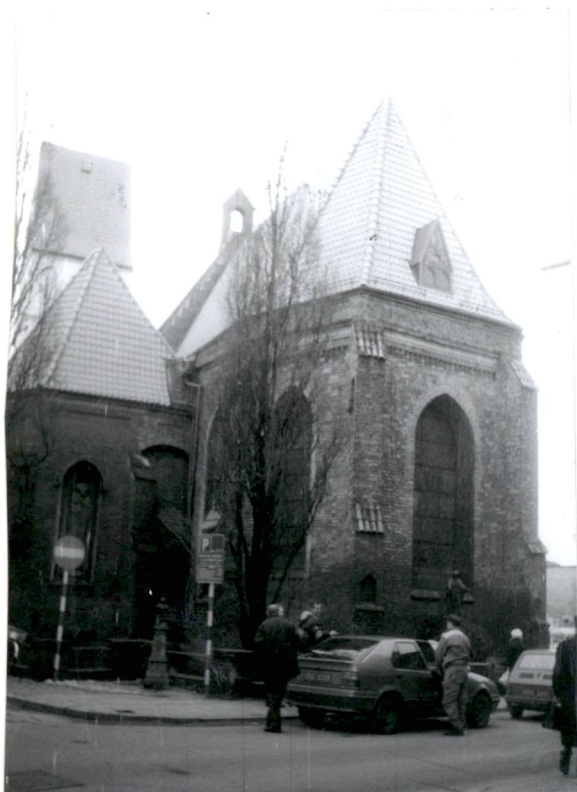
KĘDZIERZYN-
KOŹŁE.

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIOŁ PARAFIALNY
P.W. ŚW. ZYGMUNTA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

O p i s - ciąg dalszy poz. 13

Prezbiterium-strona wschodnia
z elewacją wsch. Kaplicy MMP.
(w elewacji połudn. kościoła).

Prezbiterium i cz.nawy głównej.

Prezbiterium - ołtarz główny.

D a c h y .

Prezbiterium, Kaplica MMP, zakrystia -
siodłowe(2-spadowe) z wielobocznymi
płaszczyznami szczytowymi.
Nawa - siodłowy, 2-spadowy. Pokrycia
ceramiczne(nowe). Wieża-analogiczny.
Dach ceglany, stożkowy, nad owalną
przybudówką wejściową do wieży,
(elewacja zach.). Wieża 7-kondygn.

Nawa główna z widokiem
na chór muzyczny.

Wkładkę założył: mgr Józef Kowalewski IX.1998r

imie, nazwisko, data

u autora

Miejsce przechowywania negatywów: .....

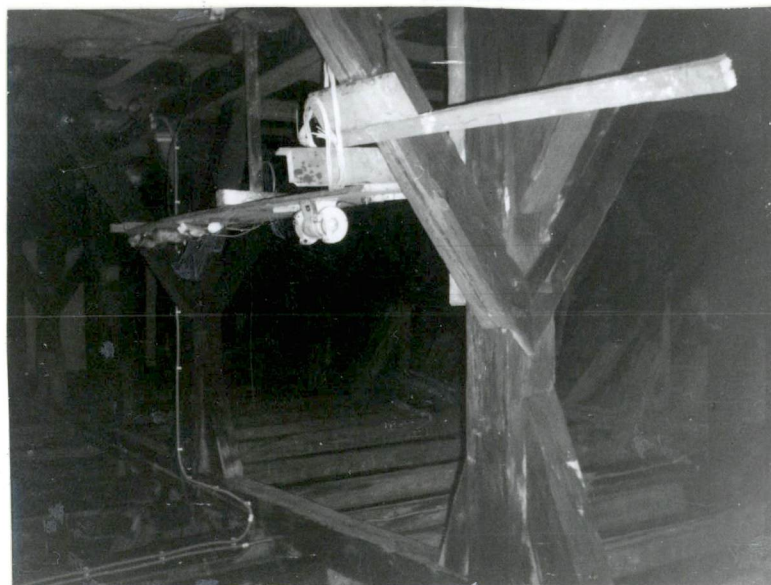

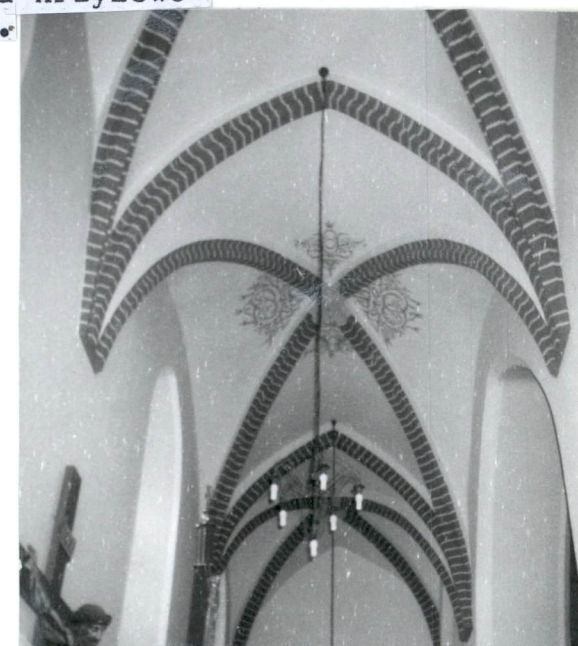
Prezbiterium-sklepiona krzyżowo-żebrowe ze zwornikiem.

Nawa półn.- sklepienia krzyżowo-żebrowe ze zwornikiem.

Str.południowa-kaplica NMP. Wieloboczna.Sklepienia krzyżowo-żebrowe ze zwornikiem.

Elementy konstrukcyjne(drewniane) więźby dachowej.Konstrukcja storczykowa.

Nawa połudn. - sklepienia krzyżowo-żebrowe ze zwornikiem.